

Υπόθεση C-151/02

Landeshauptstadt Kiel

κατά

Norbert Jaeger

[αίτηση του Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των
εργαζομένων — Οδηγία 93/104/ΕΚ — Έννοια του “χρόνου εργασίας” και του
“χρόνου αναπαύσεως” — Εφημερία (“Bereitschaftsdienst”) ιατρού σε
νοσοκομείο»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer της 8ης Α-
πριλίου 2003 I- 8393
Απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2003 I- 8415

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας — Έννοια του χρόνου εργασίας και του χρόνου αναπαύσεως (Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 2, σημ. 1 και 2)*

2. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας — Χρόνος εργασίας — Έννοια — Ιατροί — Εφημερίες υπό το καθεστώς φυσικής παρουσίας στο νοσοκομείο — Περιλαμβάνονται (Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 2, σημ. 1)
3. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας — Ιατροί — Εφημερίες υπό το καθεστώς φυσικής παρουσίας στο νοσοκομείο — Εθνική νομοθετική ρύθμιση επιτρέπυσα την αντιστάθμιση μόνον των περιόδων πραγματικής απασχόλησεως κατά τη διάρκεια της εφημερίας — Δεν επιτρέπεται (Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου)
4. Κοινωνική πολιτική — Προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων — Οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας — Εξαιρέσεις προβλεπόμενες στο άρθρο 17 — Εφημερία στα νοσοκομεία και παρόμοια ιδρύματα — Μείωση του χρόνου ημερήσιας αναπαύσεως — Προϋπόθεση — Ισοδύναμες περίοδοι αναπαύσεως — Όρια (Οδηγία 93/104 του Συμβουλίου, άρθρο 17 § 2)

1. Οι έννοιες του «χρόνου εργασίας» και του «χρόνου αναπαύσεως» υπό την έννοια της οδηγίας 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας δεν πρέπει να ερμηνεύονται βάσει των επιταγών των διαφόρων νομοθετικών ρυθμίσεων των κρατών μελών, αλλά συνιστούν έννοιες κοινοτικού δικαίου που επιβάλλεται να οριστούν βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, με αναφορά στο σύστημα και τον σκοπό της εν λόγω οδηγίας. Μόνο μία τέτοια αυτοτελής ερμηνεία μπορεί να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα της οδηγίας αυτής καθώς και την ομοιόμορφη εφαρμογή των εν λόγω εννοιών στο σύνολο των κρατών μελών. Επομένως, το γεγονός ότι ο ορισμός της έννοιας του χρόνου εργασίας παραπέμπει στις «εθνικές νομοθεσίες και/ή πρακτικές» δεν σημαίνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν μονομερώς το περιεχόμενο αυτής της έννοιας. Επίσης τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξαρτούν από οποιαδήποτε προϋπόθεση το δικαίωμα των εργαζομένων να λαμβάνονται δεόντως υπόψη αυτός ο χρόνος

εργασίας και, επομένως, ο χρόνος αναπαύσεως, δεδομένου ότι ένα τέτοιο δικαίωμα απορρέει ευθέως από τις διατάξεις αυτής της οδηγίας.

(βλ. σκέψεις 58-59)

2. Η οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, πρέπει να ερμηνευθεί ότι εφημερία που πραγματοποιεί ιατρός με τη φυσική του παρουσία στο νοσοκομείο συνιστά στο σύνολό της χρόνο εργασίας υπό την έννοια αυτής της οδηγίας, ακόμη και εάν ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αναπαύεται στον τόπο εργασίας του

κατά τα διαστήματα κατά τα οποία δεν απαιτούνται οι υπηρεσίες του, οπότε εθνική νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους που χαρακτηρίζει χρόνο αναπαύσεως τα διαστήματα ενεργού αναμονής του εργαζομένου στο πλαίσιο μιας τέτοιας εφημερίας αντίκειται στην οδηγία αυτή.

3. Η οδηγία 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας πρέπει να ερμηνευθεί ότι απαγορεύει νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία επιτρέπει, όσον αφορά την εφημερία που πραγματοποιεί με τη φυσική παρουσία στο νοσοκομείο, ενδεχομένως με συλλογική σύμβαση ή με στηριζόμενη σε μια τέτοια σύμβαση επιχειρησιακή σύμβαση, αντιστάθμιση μόνον των εφημεριών κατά τις οποίες ο εργαζόμενος άσκησε όντως επαγγελματική δραστηριότητα.

Το καθοριστικό στοιχείο προκειμένου να κριθεί εάν οι εφημερίες των ιατρών στο νοσοκομείο εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά της έννοιας του «χρόνου εργασίας» υπό την έννοια της οδηγίας 93/104 είναι το γεγονός ότι υποχρεούνται να είναι φυσικά παρόντες στον καθορισμένο από τον εργοδότη τόπο και να βρίσκονται στη διάθεσή του προκειμένου να μπορούν να παράσχουν τις υπηρεσίες τους άμεσα σε περίπτωση ανάγκης. Αυτές οι υποχρεώσεις, που συνεπάγονται αδυναμία των οικείων ιατρών να επιλέξουν τον τόπο παραμονής τους κατά τη διάρκεια της αναμονής, πρέπει να θεωρηθούν ότι εμπíπτουν στην άσκηση των καθηκόντων τους. Αυτό το συμπέρασμα δεν επηρεάζεται από το γεγονός και μόνον ότι ο εργοδότης θέτει στη διάθεση του ιατρού ένα δωμάτιο για ανάπαυση, στο οποίο ο ιατρός μπορεί να παραμείνει για όσο διάστημα δεν απαιτούνται οι επαγγελματικές του υπηρεσίες. Αυτή η ερμηνεία δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με ενστάσεις που αντλούνται από συνέπειες οικονομικής και οργανωτικής φύσεως.

(βλ. σκέψη 103, διατακτ. 2)

4. Για να μπορεί να υπαχθεί στις προβλέπουσες παρεκκλίσεις διατάξεις του άρθρου 17, παράγραφος 2, σημείο 2.1, στοιχείο γ', περίπτωση i, της οδηγίας 93/104 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, μια μείωση της περιόδου ημερήσιας αναπαύσεως των 11 συνεχόμενων ωρών με την εφημερία που προστίθεται στον κανονικό χρόνο εργασίας εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι στους οικείους εργαζομένους χορηγούνται ισοδύναμες

(βλ. σκέψεις 63-64, 66, 71, διατακτ. 1)

περίοδοι αντισταθμιστικής αναπαύσεως σε διαστήματα που διαδέχονται άμεσα τον αντίστοιχο χρόνο εργασίας. Επιπλέον, μια τέτοια μείωση της περιόδου ημερήσιας αναπαύσεως δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να καταλήγει σε υπέρβαση της ανώτατης διάρκειας

εβδομαδιαίας εργασίας που προβλέπει το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας.

(βλ. σκέψη 103, διατακτ. 2)